

Tarkennuksia ja eteenpäin

■ Risto Nieminen

Tietokirjallisuus on tiedonjulkistamista ja sillä on selkeä merkitys kulttuurin kehittäjänä ja ajan kuvaajana. Yhdessä kotimainen tiedejournalismi, tiedejulkaiseminen ja tietokirjallisuus ylläpitävät, kehittävät ja rikastavat kansallisia kieliä niin tieteen kuin arjen kommunikaatiossa. Kimmo Pietiläisen arvokas palaute *Tieteessä tapahtuu* -lehdessä (5/2013) ansaitsee muutaman tarkennuksen.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan (TJNK) myöntämät tiedonjulkistamisen apurahat eivät, toimeksiannon mukaisesti, kohdistu käännösten tukemiseen. Linjaus saa runsaasti kritiikkiä osakseen. Keskustelussa ei kuitenkaan aina muisteta muita tietokirjallisuuden tukemiseen ja kääntämiseen osoitettuja julkisrahoitteisia tukimuotoja.

Tiina Käkelä-Puumalan selvityksen mukaan vuonna 2011 valtion kokonaistuki kirjallisuudelle oli noin 9,8 miljoonaa euroa. Vuositasolla tietokirjallisuutta tuetaan noin miljoonalla eurolla. Tietokirjallisuuden tuki koostuu tiedonjulkistamisen apurahoista, kirjastoapurahoista ja -avustuksista, tietokirjallisuuden käännöskä ja suomennostuesta sekä vähälevikkisen laatu- ja kirjallisuuden ostotuesta.¹ Vuonna 2012 tietokirjallisuuden käännöksiin kansalliskielille myönnettiin yhteensä 115 986 euroa, josta 69 986 euroa suomalaisen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI:n kautta ja 46 000 euroa kirjastokorvauksina.²

Tiedonjulkistamisen apurahat eivät ole pelkästään tietokirjallisuuden tukea, vaikka yli

80 % myönnoistä kohdistuu tietokirjallisuuteen. Apurahoilla tuetaan luovaa tietokulttuuria kokosen laajuudessa. Vuonna 2013 apurahoja jaettiin 270 000 euroa. Vaikka määräraha kasvoi edellisvuoteen verrattuna 105 000 euroa, se kattaa vain noin viidennesen haetun tuen määrästä.³

Neuvottelukunta on erittäin tyytyväinen siihen, että se on saanut kireässä taloudellisessa tilanteessa lisäyksi tiedonjulkistamisen apurahoja. Lisäys kohdistuu puolivuotisten apurahojen määrän kasvattamiseen, joita jaettiin vuonna 2013 yhteensä kymmenen.

Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta on noston omassa tulevaisuustyössään tietokirjallisuuden valtioneuvoston kehittämissä keskeiseksi toimeksi. Tässä työssä keinoina ovat tietokirjallisuuden valtionavun määrän nosto ja tiedonjulkistamisen apurahojen ulottaminen tukemaan myös kääntämistä. Muutokset eivät ole mahdollisia ilman, että tietokirjallisuuden valtioneuvoston kehittämissä kokonaisuutena. Tukirakenteiden muuttaminen puolestaan edellyttää sekä nykyisten tukimuotojen vaikuttavuuden arviointia ja kehittämistä että Tiina Käkelä-Puumalan selvitystyön ja kehitysehdotusten toteuttamista.⁴

Neuvottelukunta tukee esitystä, jonka mukaan tietokirjallisuuden valtioneuvoston jakaminen keskitetään tiedonjulkistamisen neuvottelukunnalle. Se selkeyttäisi kirjallisuuden tukijärjestelmää. Mikäli näin tapahtuu, tiedonjulkistamisen neuvottelukunta yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja alan toimijoiden kanssa linjaa, mikä osuus tiedonjulkistamisen tuesta varataan tietokirjallisuudelle ja miten tietokirjallisuuden

1 Tiina Käkelä-Puumala 2012: Tietokirjallisuuden valtioneuvoston tuki. Kehittämissäehtoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:15.

2 46 000 €, kirjastoapurahan, tietokirjallisuus, käännöskä. Lähde: Kirjastoapulautakunta. 58 386 €, FILI, käännöskä, ulkomainen tietokirjallisuuden suomentamiseen. 11 600 €, FILI, översättningsstöd till finskspråkig skön- och facklitteratur till svenska (tietokirjallisuus). Lähde: FILI.

3 http://tjnk.fi/fi/tiedonjulkistamisen_apurahat

4 Tiina Käkelä-Puumala 2012. Kirjastoapurahajärjestelmä. Yhteenveto nykytilanteesta ja kehittämissäehtoja. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2012:14. Ks myös viite 1.

kääntämistä tuetaan.⁵ Tässä työssä neuvottelukunta tarvitsee tietokirjallisuuden kentän tukea. Nyt on aika toimia yhdessä, tietokirjallisuuden ja tiedonjulkistamisen hyväksi.

Kirjoittaja on Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan puheenjohtaja.

---

5 TJNK:n lausunto Tietokirjallisuuden valtioneuvoston kehittämisselvityksestä (TJNK Dnro 6/303/12).

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN TAPAHTUMIA

27.11. klo 17–18 Kalevala – Uusi aika -keskustelutilaisuus elokuvaohjaaja Jari Halosen elokuvasta, ohjaaja on paikalla tilaisuudessa
http://www.finlit.fi/ajassa/Kalevala_Halonen_2013.html

29.11. klo 13.15–15 SKS:n tutkijaseminaari
http://www.finlit.fi/tutkimus/Tutkijaseminaari_SKS_2013.htm

4.12. klo 16.30–17.30 SKS:n keskiviikkona keskustellaan tietokirjallisuudesta: Harri Kalha, Muodon vuoksi
http://www.finlit.fi/ajassa/SKS_keskiviikot_syk-sy2013.htm

Lämpimästi tervetuloa!

Tilaisuudet ovat SKS:n juhlasalissa, Hallituskatu 1, Helsinki, ellei toisin mainita. Tilaisuuksiin on vapaa pääsy, ei ennakoilmoittautumista.

Lisätietoja: www.finlit.fi/tapahtumakalenteri, tiedotus@finlit.fi

Lue SKS:n blogia *Vähäisiä lisiä* kirjoituksia kulttuurista, tutkimuksesta ja kulttuuriperinnöstä:
<http://www.finlit.fi/blogi>

Kirjamyymälä on avoinna 9.–20.12. klo 11–18 ja 23.12. klo 11–17, myymälä on suljettu 24.12.2013–5.1.2014.

SKS on suljettu ma 23.12. ja pe 27.12.2013.

PALKITTUJA JA VALITTUJA

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot elämäntyöstään saivat professori, psykiatrian erikoislääkäri **Matti O. Huttunen** ja kirjailija, taiteilija **Mauri Kunnas**. Suomalainen Tiedeakatemia myönsi Eino Jutikkalan historiapalkinnon Karjalan ja Suomen historian tutkijalle, professori **Kimmo Katajalalle** (Itä-Suomen yliopisto) ja vuoden 2013 Jutikkala-palkinnon kirkkosociologian professori **Anne Birgitta Pessille** (Helsingin yliopisto). Suomen Akatemia palkitsi Vuoden 2013 akatemiapalkinnoilla akatemia-tutkija **Sven Bossuutin** (Aalto-yliopisto) tieteellisestä rohkeudesta ja akatemiaturkija **Kari Kalliokosken** (Turun yliopisto) yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta. Tieteentekijöiden liitto on valinnut Vuoden tieteentekijäksi valtiotieteiden tohtori **Maria Forsmanin** Helsingin yliopiston kirjastosta. Alfred Kordelinin säätiö antoi tunnustuspalkintonsa sosiologian professori (emerita) **Elina Haavio-Mannilalle** ja akatemiaprofessori **Mart Saarmalle**.

TSV:n syyskokous Tieteellisten seurain valtuuskunta on hyväksynyt syyskokouksessaan 2.10.2013 viisi hallituksen jäsentä kolmivuotiskaudeksi 2014–16. Hallituksessa jatkaa professori **Markku Leskelä** (Suomalaisten Kemistien Seura). Uusia jäseniä ovat professori **Marianne Stenius** (Finska Vetenskaps-Societen – Suomen Tiedeseura), professori **Keijo Hämäläinen** (Suomalainen Tiedeakatemia), pääsihteeri, dosentti **Tuomas Lehtonen** (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) ja kirjastonjohtaja, filosofian tohtori **Cecilia af Forselles** (Suomen Oppihistoriallinen Seura).